

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
(назва інституту)
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ
(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи тактики дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій»
(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова професійна
(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»
(назва освітньої програми)

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
(код та найменування спеціальності)

мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою організації і проведення аварійно-рятувальних робіт на 2025- 2025 навчальний рік.
Протокол від «29» серпня 2025 року № 12

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Основи тактики дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій»

Черкаси 2025 рік

Анотація

Загальна інформація про дисципліну

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни сприяють розвитку тактичного мислення у здобувачів вищої освіти, необхідного рівня знань та умінь з питань організації оперативних дій підрозділів цивільного захисту. Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння сукупністю прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту під час ліквідування наслідків надзвичайних ситуацій.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Неклонський Ігор Михайлович, викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту, кандидат військових наук
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет факультету ЦЗ. Робочий номер телефону +38(067)5797655
E-mail	neklonskyi_igor@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- дослідження форм і способів взаємодії аварійно-рятувальних формувань з іншими силами ЦЗ під час ліквідації наслідків НС; - дослідження прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту в різних умовах
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в органах управління і пожежно-рятувальних підрозділах; - курс професійно-технічної підготовки за робітничою спеціальністю «Рятувальник»; - член проектної групи освітньо-професійної програми «Цивільний захист» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Неклонський І.М. Проблемні аспекти побудови понятійного апарату у сфері оперативної діяльності аварійно-рятувальних формувань. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми пожежної безпеки 2022» («Fire Safety Issues 2022»). Х.: НУЦЗ України, 2022. С. 204-206 2. Неклонський І.М. Мережева модель проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, реагування та ліквідація їх наслідків: Матеріали круглого столу (вебінару) (23 лютого 2023 року). Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2023. С. 118-119. 3. Неклонський І.М. Ковальов О.О. Моделювання руху безпілотного літального апарату в зоні надзвичайної ситуації. Проблеми надзвичайних ситуацій. 2023. № 1(37). С. 317-333. 4. Popov, O., Iatsyshyn, A., Kovach, V., Iatsyshyn, A., Neklonskyi I., Zakora, A. Is There a Future for Small Modular Reactors in Ukraine? Comparative Analysis with Large Capacity Reactors. Systems, Decision and Control in Energy V. Studies in Systems, Decision and Control. 2023. Vol. 481. p. 453–469.
Загальна	Белюченко Дмитро Юрійович заступник начальника кафедри

інформація	організації і проведення аварійно-рятувальних робіт навчально-наукового інституту цивільного захисту
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнко, 8, викладацька ПРП СОК.
E-mail	beliuchenko_dmytro@nuczu.edu.ua
Наукова інтереси	1. Белюченко Д.Ю., Стрілець В.М. Багатофакторна оцінка ефективності оперативного розгортання пожежних автомобілів в умовах виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. 2020. Вип. 156. С. 204-211. 2. Г.В. Камишенцев, І.І. Соловійов, Д.Ю. Белюченко, В.В. Стрілець. Інформаційно-технічний метод попередження надзвичайних ситуацій шляхом комплексного використання систем акустичного контролю в контексті процесу функціонування системи «надзвичайна ситуація – аварійно-рятувальні роботи – рятувальник». Науковий журнал «Інженерія природокористування» № 3(17) (2020) – С. 133-139. 4. Д. Ю. Белюченко, В. М. Стрілець, Д.А. Льовін, Сошинский О.І., Хмиров І.М. Методика скорочення часу оперативного розгортання першим аварійно-рятувальним підрозділом. Problems of Emergency Situations. 2022. № 1(35) – С. 254-269. 5. Д. Ю. Белюченко, В. М. Стрілець, В. В. Стрілець, Д.А. Льовін. Статистична оцінка математичної моделі оперативного розгортання пожежно-рятувальних автомобілів. «Надзвичайні ситуації: попередження та ліквідація», Том 6 № 1 (2022) – С. 1-16. 7. Д. Ю. Белюченко, В. М. Стрілець та інш. Обґрунтування нормативів для оцінювання оперативних розгортань в засобах бронезахисту. Problems of Emergency Situations. 2024. № 1(39) – С. 25-39.
Професійні здібності	https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-7782-2019
Наукова діяльність за освітнім компонентом	

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00 до 17.00 з використанням технологій дистанційного навчання. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти необхідного рівня знань та умінь стосовно тактики дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	професійна обов'язкова
Рік підготовки	4
Семестр	7
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	8
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	80
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є раніше здобуті результати навчання з дисциплін «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка», «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій» та під час проходження навчальної практики.

4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Цивільний захист», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	ПРН-20
проводити заняття з тактичної підготовки пожежно-рятувального підрозділу	ПРН33
організовувати несення внутрішньої та караульної служб у підрозділі	ПРН34
Дисциплінарні результати навчання	ДРН

демонструвати вміння приймати рішення з організації оперативних дій аварійно-рятувальних формувань під час ліквідації наслідків НС та гасіння пожеж	ДРН-1
---	-------

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення	ПК22
здатність до проведення занять з пожежно-рятувальним підрозділом у складі караулу з тактичної підготовки та організації несення внутрішньої та караульної служб	ПК35
Очікувані компетентності з дисципліни	КД
здатність керувати оперативними діями чергового підрозділу (оперативної одиниці) аварійно-рятувального формування під час ліквідації наслідків НС та гасіння пожежі	КД -1

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Дії аварійно-рятувальних формувань при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

Тема 1. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків аварій на залізничному транспорті.

Ліквідація наслідків НС при пасажирських перевезеннях. Ліквідація наслідків НС під час вантажних перевезень. Порядок ліквідації наслідків аварійних ситуацій із небезпечними вантажами при перевезенні їх залізничним транспортом. Визначення небезпеки за маркуванням небезпечного вантажу. Особливості ліквідації наслідків аварійних ситуацій залежно від класу небезпеки вантажів. Аварійні картки. Організація гасіння пожеж на залізничному транспорті.

Тема 2. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань під час ліквідації наслідків авіаційних аварій і катастроф

Система пошуку та рятування в Україні. Сили та засоби авіаційного пошуку та рятування. Організація авіаційного пошуку та рятування повітряних суден (ПС), що зазнає або зазнало лиха. Зміст та основні етапи проведення пошуково-рятувальної операції. Організація гасіння пожеж та евакуації пасажирів на літаках та в аеропортах.

Тема 3. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань при аваріях на водному транспорті.

Національна система пошуку і рятування на морі. Організація рятувальної операції. Коли судно вважається зниклим. Способи пошуку судна та постраждалих на морській акваторії. Способи доставки рятувальників, переходу на борт судна. Організація евакуації людей. Способи проникнення на судно, що затонуло. Рятувальні роботи у випадку, коли судно сіло на мілину,

під час розливу нафтопродуктів по акваторії, перевезення небезпечних вантажів. Організація гасіння пожеж на морських та річкових судах.

Тема 4. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час проведення аварійно-рятувальних робіт в умовах радіаційного забруднення та біологічного зараження

Сили реагування на НС на радіаційно-небезпечних об'єктах. Аварійне планування дій на випадок радіаційної аварії. Підготовка підрозділів для роботи в умовах підвищеної радіації. Вибір режиму захисту та визначення режиму робіт. Основні етапи проведення аварійно-рятувальних робіт у зоні радіаційного забруднення. Особливості дій у зоні біологічного зараження.

Тема 5. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань у зонах затоплення.

Мета, задачі, особливості організації, способи та засоби ведення розвідки. Організація, технологія, прийоми і способи проведення пошуково-рятувальних робіт на затоплених територіях. Типові організаційні схеми проведення пошуково-рятувальних робіт.

Тема 6. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань під час ліквідації аварії на об'єктах зберігання й переробки рослинної сировини (РС).

Вибухопожежна та пожежна безпека підприємств зі зберігання й переробки РС. Попередження розвитку аварійних ситуацій та ліквідація наслідків аварії. Вибір виду вивантаження РС із сховища. Вибір режиму охолодження корпусу суцільнометалевого бункера та розрахунок кількості води, необхідної для охолодження. Порядок дій персоналу та аварійно-рятувальних формувань під час локалізації аварії та ліквідації її наслідків. Розрахунок сил і засобів для ліквідації наслідків аварії.

Тема 7. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час демонтажу пошкоджених будівельних конструкцій внаслідок бойових дій

Ступень руйнування будівель та споруд. Етапи проведення рятувальних робіт у зруйнованих будівлях. Спеціальна аварійно-рятувальна техніка і інструмент, який використовується у висотних роботах з демонтажу будівельних конструкцій. Проведення такелажних робіт, демонтаж нестійких будівельних конструкцій з підвісної люльки.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усьог о	у тому числі				
		лекції	практич ні (семінар ські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	поточний контроль
7- й семестр						
Модуль 1. Дії підрозділів ЦЗ при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій						
Тема 1. Тактика дій	14	2	-	-	12	-

підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків аварій на залізничному транспорті						
Тема 2. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань під час ліквідації наслідків авіаційних аварій і катастроф	14	2	-	-	12	-
Тема 3. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань при аваріях на водному транспорті	10	2	-	-	8	-
Тема 4. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час проведення аварійно-рятувальних робіт в умовах радіаційного забруднення та біологічного зараження	12	2	2	-	8	-
Тема 5. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань у зонах затоплення.	10	-	-	-	10	-
Тема 6. Тактика дій аварійно-рятувальних формувань під час ліквідації аварії на об'єктах зберігання й переробки рослинної сировини	10	-	-	-	10	-
Тема 7. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час демонтажу пошкоджених будівельних конструкцій внаслідок бойових дій	10	-	-	-	10	-
Тестування за модулем	10	-	-	-	10	-
Разом	90	8	2	-	80	-

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Застосування пожежних поїздів для ліквідації наслідків аварій на залізниці та інших НС.
2. Діяльність спеціального авіаційного загону ДСНС в системі авіаційного пошуку і рятування України.
3. Застосування аварійно-рятувальних та пожежно-рятувальних плавзасобів під час ліквідації наслідків НС та надзвичайних подій на воді.
4. Особливості дій сил ЦЗ під час організації та проведення дезактивації.
5. Проведення спеціальної обробки техніки, обладнання, засобів індивідуального захисту та санітарної обробки рятувальників, які залучаються

для ліквідації наслідків НС, що виникли внаслідок викидання у довкілля радіоактивних речовин.

6. Аналіз досвіду ліквідації наслідків радіаційних аварій.

7. Особливості аварійних заходів при перевезенні радіоактивних матеріалів.

8. Особливості ліквідації наслідків катастрофи після руйнування гідро-технічної споруди (на прикладі Каховської ГЕС).

9. Флегматизуючі сполуки і технічні засоби для їх зберігання і доставки.

10. Тактичні можливості гусеничних пожежних машин.

Форми та методи навчання і викладання

Форми та методи навчання і викладання Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, ситуаційні заняття);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний;

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: проведення лекційних, практичних та семінарських, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах а також самостійна робота здобувачів. З метою вдосконалення тактичної підготовки, здобуття необхідних практичних навичок програмою передбачаються: практичні завдання на навчальному полігоні

Критерії оцінювання

Оцінювання компетентностей здобувачів вищої освіти здійснюється з використанням накопичувальної 100-бальної шкали.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань. Критерії поточного контролю знань здобувачів вищої освіти проводиться на останньому заняття у 7-ому семестрі проходять тестування за модулями за

допомогою комп'ютерного забезпечення у системі тестування в сервісі Google Classroom.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Розподіл балів							
Поточний контроль та самостійна робота							
Модуль 1							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Індивідуальне завдання
-	-	-	5	-	-	-	до 10
Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів за дисципліну
Модуль 1							
Тестування за модулем							
до 55							
						до 40	100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на заняттях (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 балів – відповідь або завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності. Здобувач має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до системного аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблемні питання;

4 бали – відповідь або завдання повні з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача;

3 бали – відповідь або завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими помилками. Здатен на реакцію відповіді іншого здобувача, опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення;

1-2 бали – відповідь або завдання відзначаються фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Здобувач володіє навчальним, матеріалом, виявляє здатність елементарно викласти думку. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини

теми; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичним джерелом, сформовані уміння та навички на низькому рівні;

0 балів – відповідь або завдання відзначаються фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Теоретичний зміст курсу (теми) засвоєно частково, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальних завдань не виконано.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі реферату, презентації або наукового експонату. Викладачем оцінюється рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену (7семестр) який включає в себе відповідь на питання з білетів. Кожен варіант екзаменаційного білету складається з трьох завдань - задачі та двох теоретичних питань. Розв'язання завдання - задачі повинно містити: змістовний висновок на питання задачі. Теоретичні питання оцінюються за повнотою відповіді.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Порядок ліквідації наслідків аварійних ситуацій з небезпечними вантажами при перевезенні їх залізничним транспортом.
2. Організація, технологія, прийоми і способи проведення пошуково-рятувальних робіт на затоплених територіях.
3. Організація гасіння пожеж на залізничному транспорті.
4. Система авіаційного пошуку та рятування в Україні.
5. Організація авіаційного пошуку та рятування повітряних суден (ПС), що зазнає або зазнало лиха. Зміст та основні етапи проведення пошуково-рятувальної операції.
6. Організація гасіння пожеж та евакуації пасажирів на літаках та в аеропортах.
7. Способи пошуку судна та постраждалих на морській акваторії.
8. Пошук та деблокування постраждалих з під завалів.
9. Основні способи локалізації зони хімічного забруднення та ліквідації джерела забруднення.
10. Концепція проведення АРР при ДТП. Типова схема організації рятувальних робіт при ДТП
11. Правила деблокування постраждалих з транспортного засобу.
12. Особливості проведення рятувальних робіт при аваріях автобусів та вантажних автомобілів.
13. Ліквідація наслідків НС при пасажирських перевозках.
14. Ліквідація наслідків НС під час вантажних перевезень.
- 15.
16. Способи захисту від радіації. Основні етапи проведення аварійно-рятувальних робіт в зоні радіаційного забруднення.
17. Порядок ліквідації наслідків аварійних ситуацій з небезпечними вантажами при перевезенні їх автомобільним транспортом.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у НУЦЗУ, Кодексу про академічну доброчесність НУЦЗУ, Положення про систему забезпечення Національним університетом цивільного захисту України якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості).
2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).
4. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
5. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний

облік цих балів.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Освітньо-професійна програма «Цивільний захист» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, спеціальність 263 – Цивільна безпека, галузь знань 26 – Цивільна безпека.
2. Тактика ліквідування надзвичайних ситуацій: Курс лекцій./ І.М. Неклонський. – Х.: НУЦЗУ, 2017. – 367с.
3. Неклонський І.М. Застосування методів лінійного програмування при моделюванні аварійно-рятувальних робіт. Теорія і практика гасіння пожеж та ліквідації надзвичайних ситуацій: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, 2019. С. 46–48.
4. Наказ МВС України № 780 від 25.09.2023 року «Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження».
5. Неклонський І.М. Рагімов С.В. Аналіз оперативних дій рятувальних формувань за допомогою методу мережевого планування. Проблеми надзвичайних ситуацій. 2021. № 2(34). С. 168-181.
6. Неклонський І.М., Собина В.О., Тарадуда Д.В. Тактика ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: практикум. Видання 2-ге. Харків, 2020. 218 с.
7. Кодекс цивільного захисту України: Закон України № 5403-VI від 2 жовтня 2012 року. Урядовий кур'єр від 29.11.2012. № 220.
8. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту ДСНС України: наказ МВС України від 09.07.14 №631.
9. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МВС України від 26.04.18 р. № 340.
10. Аварійно-рятувальні роботи з радіаційного та хімічного захисту в надзвичайних ситуаціях: курс лекцій / Є. М. Криворучко, І. М. Грицина, К. М. Остапов, В. Г. Аветисян . — Х : НУЦЗУ, 2021 . — 146 с.
11. Наказ ДСНС України від 02.04.2024 № 375 “Рекомендації про особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії”
12. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України: наказ МНС України від 07.05.2007 р. № 312.
13. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти): наказ МНС України від

13.10.2008 №733.

14.Правила безпеки та порядок ліквідації наслідків аварійних ситуацій з небезпечними вантажами при перевезенні їх залізничним транспортом): наказ Міністерства транспорту України від 16.10.2000 № 567.

15.Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж: наказ МВС України від 26.04.18 р. № 340.

16.Правила авіаційного пошуку і рятування в Україні: наказ МВС України від 16.03.2015 № 279.

17.Положення про Національну систему пошуку і рятування на морі: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 № 227.

18.Наказ від 25.08.2025 ДСНС № 1065 затверджені Методичні рекомендації з ліквідації наслідків руйнування будівель та споруд із застосуванням аварійно-рятувальної (інженерної) техніки спеціального призначення та обладнання.

19.Методичні рекомендації щодо організації заходів біологічного захисту особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту при ліквідації надзвичайних ситуацій: наказ МНС України від 12.10.2009 № 686.

20.НАПБ 07.026 – 2010. Рекомендації щодо забезпечення пожежної безпеки при транспортуванні та зберіганні насіння олійних культур. Київ: УкрНДПБ МНС України, 2010. 63 с.

21.Методичні рекомендації щодо зниження небезпеки впливу лісових пожеж на арсенали, бази і склади боєприпасів, що розташовані в лісових масивах: наказ МНС України від 25.08.2011 № 890.

22. Пархоменко Р.В., Чалий Д.О., Войтович Д.П. Пожежна тактика. Курс лекцій. Львів: ЛДУ БЖД, 2017. 368 с.

23.Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л. та ін. Рятувальні роботи під час ліквідації надзвичайних ситуацій. Ч. 1: посібник. Київ: Основа, 2006. 240 с.

24. Запорожець О.І., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. та інш. Цивільний захист: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 264 с.

25.Реагування на надзвичайні ситуації: Навч. посіб. К.: Вид-во «Бланк-Прес», 2014. 210 с.

26.Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 9. Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи. За загальною редакцією О.М. Євдіна. К: НДІ ЦЗ, 2012. 476 с.

27.Довідник керівника гасіння пожежі. Київ: ТОВ «Літера-Друк», 2017. 320 с.

28. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навчальний посібник / за ред. Мирослава Ковалю. Львів: ЛУБЖД, 2023. 306 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека НУЦЗУ. URL: <http://books.nuczu.edu.ua/>
2. CTIF. Бібліотека. URL: <https://ctif.org/ctiforg-resource-library-training-education>

3. ДСНС. Професійна підготовка особового складу органів та підрозділів цивільного захисту. Методичні матеріали. URL: <https://dsns.gov.ua/osvita-i-nauka/metodichni-materiali-z-profesiynoyi-pidgotovki>

4. ДСНС. Науково-освітній портал ДСНС. Бібліотечні ресурси. URL: <http://edu-mns.org.ua/ukr/lib/>

Розробник(и):

_____ _____

Дмитро БЕЛЮЧЕНКО